

משרד החינוך

מקום להידוק
דפי השאלון

11281

אגף בכיר בחינוך

המנהל הפדגוגי

מחברת בחינה

לנבחנים ולנבחנות שלום,

יש לקרוא את ההוראות בעמוד זה ולמלא אותן בדיוקנות. אי-מילוי ההוראות עלול לגרום לתקלות ואף להביא לפסילת הבחינה. הבחינה נועדה לבדוק הישגים אישיים, ולכן יש לעבוד עבודה עצמית בלבד. בזמן הבחינה אין להיעזר בזולת ואין לתת או לקבל חומר בכתב או בעל פה.

אין להכניס לחדר הבחינה חומר עזר – ספרים, מחברות, רשימות – חוץ מ"חומר עזר מותר בשימוש" המפורט בגוף השאלון או בהוראות מוקדמות של המשרד. כמו כן אין להכניס לחדר הבחינה טלפונים או מכשירים אלקטרוניים אחרים. שימוש בחומר עזר שאינו מותר יוביל לפסילת הבחינה.

לאחר סיום כתיבת הבחינה יש למסור את המחברת למשגיח ולעזוב בשקט את חדר הבחינה.

יש להקפיד על טוהר הבחינות!

הוראות לבחינה

- יש לוודא כי במדבקות הנבחן שקיבלתם מודפסים פרטיכם האישיים. אין להוסיף או לשנות שום פרט במדבקות, כדי למנוע עיכוב בזיהוי המחברת וברישום הציונים.
- אם לא קיבלתם מדבקה, יש למלא בכתב יד את הפרטים במקום המיועד למדבקות הנבחן.
- אסור לכתוב בשולי מחברת הבחינה (החלק המקווקו) משום שחלק זה לא ייסרק.
- לטייטה ישמשו אך ורק דפי מחברת הבחינה שיועדו לכך.
- אין לתלוש או להוסיף דפים. מחברת שתוגש לא שלמה תעורר חשד לאי-קיום טוהר הבחינות.
- אין לכתוב שם בתוך המחברת משום שהבחינה נבדקת בעילום שם.

בהצלחה!

<p>מדבקת שאלון ملصقة نموذج امتحان</p> <p>שאלון 011281</p> <p>עברית</p>	<p>מדבקת נבחן והתאמות ملصقة ممتحن وملاءمات</p> <table border="1" data-bbox="768 1464 1296 1777"> <tr> <td>שנה السنة</td> <td>חודש الشهر</td> </tr> <tr> <td>מועד موعد</td> <td></td> </tr> <tr> <td>סמל ביה"ס</td> <td>מס' תעודת הזהות</td> </tr> <tr> <td>رقم المدرسة</td> <td>رقم الهوية</td> </tr> </table> <p>יש להדביק כאן ↑ מדבקת נבחן (ללא שם) يجب هنا ↑ إلصاق ملصقة ممتحن (بدون اسم)</p>	שנה السنة	חודש الشهر	מועד موعد		סמל ביה"ס	מס' תעודת הזהות	رقم المدرسة	رقم الهوية	<p>מדבקות לנבחנים ملصقات للممتحنين</p>
שנה السنة	חודש الشهر									
מועד موعد										
סמל ביה"ס	מס' תעודת הזהות									
رقم المدرسة	رقم الهوية									

יש לסמן במשבצת אם ניתנה מחברת נוספת
يجب الإشارة في المربع إذا أُعطي دفتر إضافي

* التعليمات باللغة العربية على ظهر الصفحة

دفتر امتحان

تحيّة للممتحنين وللممتحنات،

يجب قراءة التعليمات في هذه الصّفحة والعمل وفقاً لها بدقّة . عدم تنفيذ التعليمات قد يؤدّي إلى عواقب مختلفة وحتىّ إلى إلغاء الامتحان . أعدّ الامتحان لفحص التحصيلات الشّخصيّة، لذلك يجب العمل بشكل ذاتيّ فقط . أثناء الامتحان، لا يُسمح طلب المساعدة من الغير، ولا يُسمح إعطاء أو الحصول على موادّ مكتوبة أو شفهيّة .

لا يُسمح إدخال موادّ مساعدة - كتب، دفاتر، قوائم - إلى غرفة الامتحان، ما عدا " موادّ مساعدة يُسمح استعمالها" المفصّلة في نموذج الامتحان أو في تعليمات مسبقة من وزارة التربية والتعليم . كما لا يُسمح إدخال هواتف خلويّة أو أجهزة إلكترونيّة أخرى إلى غرفة الامتحان . استعمال موادّ مساعدة لا يُسمح استعمالها سوف يؤدّي إلى إلغاء الامتحان . بعد الانتهاء من كتابة الامتحان، يجب تسليم الدّفتر للمراقب ومغادرة غرفة الامتحان بهدوء .

يجب التّقيد بنزاهة الامتحانات!

تعليمات للامتحان

1. يجب التّأكد بأنّ تفاصيلكم الشّخصيّة مطبوعة على ملصّقات الممتحن التي حصلتم عليها . لا يُسمح إضافة أو تغيير أيّة تفاصيل في الملصّقات، وذلك لمنع عواقب في تشخيص الدّفتر وفي تسجيل العلامات .
2. في حال عدم حصولكم على ملصّقة، يجب ملء التّفاصيل في المكان المعدّ لملصّقة الممتحن، بخطّ يد .
3. لا يُسمح الكتابة في هوامش الدّفتر (في المنطقة المخطّطة)، لأنّه لن يتمّ مسح ضوئيّ لهذه المنطقة .
4. للمسوّدة تُستعمل أوراق دفتر الامتحان المعدّة لذلك فقط .
5. يُمنع نزع أو إضافة أوراق . الدّفتر الذي يُسلّم ناقصاً يُثير الشّكّ بعدم الالتزام بنزاهة الامتحانات .
6. لا يُسمح كتابة الاسم داخل الدّفتر، لأنّ الامتحان يُفحص بدون ذكر اسم .

نتمنّى لكم النّجاح!

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף תשפ"ה, 2025
מספר השאלון: 11281
נספחים: נספח 1 – מאמרים
נספח 2 – דף עזר

עברית: הבנה, הבעה ולשון

הוראות

- א. משך הבחינה: שלוש שעות.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני חלקים.
חלק ראשון – הבנה והבעה	–	50 נקודות
חלק שני – לשון	–	50 נקודות
פרק א: שם המספר ואותיות השימוש		
פרק ב: תחביר		
פרק ג: מערכת הצורות		
יש לבחור באחד הפרקים		
סך הכול	–	100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: דף עזר (נספח 2).
- ד. הוראה מיוחדת: יש לענות על השאלות בגוף שאלון זה לפי ההוראות.

שימו לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשפ"ה, מס' 11281 + נספחים

חלק ראשון – הבנה והבעה (50 נקודות)

קראו את המאמרים 1–3 שבנספח 1 המצורף, וענו על כל השאלות 1–5 שלפניכם. הקפידו על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

1. מהי הטענה המרכזית המשותפת לשלושת כותבי המאמרים בנוגע להקשבה?

הקיפו את התשובה הנכונה. (4 נקודות)

- א. הקשבה היא המפתח לבניית ביטחון עצמי.
- ב. עמדתו של האדם המקשיב נחותה מזו של הדובר.
- ג. בעידן הדיגיטלי פוחתת חשיבותה של ההקשבה.
- ד. הקשבה היא מיומנות חשובה בתקשורת בין אנשים.

2. לפניכם ציטוט מפיו של אדם השרוי במצוקה, ולאחריו ארבע תגובות אפשריות על דבריו.

האדם השרוי במצוקה: "אני ממש מוטרד בתקופה האחרונה. איבדתי את העבודה שלי, והחסכונות שלי הולכים ואוזלים. אני לא יודע איך אשלם את שכר הדירה החודש".

תגובה 1: "גם אני פוטרתי לפני כמה חודשים, ועדיין לא מצאתי עבודה חדשה. החיים קשים, אה?"

תגובה 2: "אתה צריך לגלות יותר אחריות בנוגע לשימוש בכסף שלך. לוי היית משתמש בכסףך בתבונה, לא היית נקלע למצב כזה".

תגובה 3: "אני מצטער לשמוע שאתה עובר תקופה קשה כל כך. זה בוודאי מלחיץ מאוד ומפחיד להיות במצב של חוסר ודאות כלכלית".

תגובה 4: "מה הבעיה? יש המון פתרונות! תתחיל לחפש מייד עבודה חדשה. תפנה לביטוח הלאומי לקבל דמי אבטלה, ואולי תשקול לקחת הלוואה זמנית כדי לשלם את שכר הדירה".

א. במאמר 1 מוזכר המושג "הקשבה מיטיבה".

איזו מן התגובות 1–4 היא תגובה שמעידה על "הקשבה מיטיבה"? ציינו את מספרה, וצטטו משפט אחד ממאמר 1 לביסוס קביעתכם. (6 נקודות)

מספר התגובה: ____

ציטוט: _____

ב. בחרו בשתיים מן התגובות האחרות, שאינן מעידות על הקשבה מיטיבה. ציינו את המספר של כל תגובה שבחרתם, והסבירו מדוע היא אינה יכולה להעיד על "הקשבה מיטיבה", על פי המאמרים. (6 נקודות)

מספר התגובה: ____ הסבר: _____

מספר התגובה: ____ הסבר: _____

מספר התגובה: ____ הסבר: _____

מספר התגובה: ____ הסבר: _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשפ"ה, מס' 11281 + נספחים

3. במאמר 1 בפסקה ח הכותב ממליץ למקשיב לרכוש מיומנויות מסוימות שיסייעו לו להקשיב הקשבה מיטיבה, והוא מוסיף הסתייגות להמלצתו. העתיקו את ההסתייגות. (4 נקודות)

---

4. כותבי המאמרים 2 ו-3 מציינים את תרומתה המשותפת של ההקשבה במקרים של אי-הסכמה ומחלוקת בין בני השיח.

כתבו את תרומתה של ההקשבה במקרים אלה והסבירו. (5 נקודות)

---

5. מטלת כתיבה (25 נקודות)

בימינו נראה כי אנשים אינם קשובים זה לזה. לקראת פעילות בכיתתכם בנושא "כוחה של ההקשבה" התבקשתם לכתוב סקירה על הסיבות שבגללן לא תמיד מתאפשרת הקשבה מיטבית ועל היתרונות של ההקשבה עבור האדם שמקשיבים לו (הדובר בשיחה).

התבססו על מאמרים 1 ו-2.

כתבו בהיקף של 100–200 מילים.

הקפידו על דרכי מסירה מקובלות ועל אזכור מקורות המידע בגוף הסקירה ובסופה (ביבליוגרפיה).

השתמשו בעמוד 6 לכתובת טיוטה, ואת הסקירה כתבו בעמודים 7–8.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשפ"ה, מס' 11281 + נספחים

חלק שני – לשון (50 נקודות)

בחלק זה שלושה פרקים. ענו על שני פרקים: על פרק א – חובה, ועל אחד מן הפרקים ב-ג.

פרק א: שם המספר ואותיות השימוש – חובה (10 נקודות)

בפרק זה ענו על שאלה 6.

6. לפניכם משפטים ובהם מספרים מודגשים וכן אפשרויות להגיית שם המספר ואותיות השימוש.

כתבו במילים את המספרים המודגשים (אין צורך לנקד), והקיפו את הצורה הנכונה מבין האפשרויות להגיית שם המספר.

• ב-4 _____ במאי 2023 התפרסם בעיתון ריאיון עם פרופסור גלוריה מארק, מומחית עולמית בתחום לקויות קשב וריכוז.

• לדברי הפרופסור, בעשרים השנים האחרונות צנח טווח הקשב הממוצע ב-80%. בעבר טווח הקשב עמד על **כִּשְׁתִּי / כִּשְׁתִּי** דקות וחצי. בשנת **2011** _____ טווח הקשב היה **75** _____ שניות, ואילו כיום הוא עומד על 47 שניות בלבד.

• בפסקה מספר **6** _____ בריאיון נכתב כי מחשבותינו הפנימיות מהוות **47** _____ אחוז מהסחות הדעת שלנו.

• במחקרים שנערכו בתחום ההקשבה נמצאו **5** _____ יתרונות של הקשבה מיטיבה **וְשִׁלוֹשׁ / וְשִׁלוֹשׁ / וְשִׁלוֹשׁ** רמות של הקשבה פעילה. חוקרים בתחום ניסו אף לקבוע את **עֶשֶׂר / עֶשְׂרֵת** המיומנויות החשובות ביותר להקשבה.

• יש אומרים שהאדם נברא ולו שתי אוזניים ולשון אחת, כי צריך להקשיב פי **2** _____ יותר מלדבר.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשפ"ה, מס' 11281 + נספחים

לפניכם שני פרקים: פרק ב – תחביר, פרק ג – מערכת הצורות.
בחרו בפרק שלמדתם: בפרק ב – תחביר **או** בפרק ג – מערכת הצורות.
בפרק שבחרתם ענו על השאלות לפי ההוראות.

ציינו את שם הפרק שבחרתם: _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשפ"ה, מס' 11281 + נספחים

פרק ב: תחביר (40 נקודות)

בפרק זה ענו על ארבע מן השאלות 7-11 (לכל שאלה – 10 נקודות).

שימו לב: בכל שאלה שתבחרו, ענו על כל הסעיפים.

7. א. לפניכם שלושה משפטים.

I. אף על פי שהקשבה היא רכיב תקשורת חשוב, נראה שדווקא לה מוקדשת תשומת לב מועטה.

II. בתחום החינוך נמצא קשר חיובי בין מידת ההקשבה של מנהל בית הספר למוריו ובין הציונים

של התלמידים בבית הספר.

III. הקשבה כמו זו שבטיפול פסיכולוגי היא הקשבה מיטיבה, אך מטבע הדברים היא אינה

שכיחה בשגרה.

(1) ציינו ליד כל אחד מן המשפטים את הסוג התחבירי שלו.

- אם המשפט מורכב תחמו את הפסוקית/הפסוקיות, וציינו את התפקיד התחבירי שלה/שלהן.
- אם המשפט הוא משפט איחוני, תחמו את איבריו.

(2) ציינו מעל כל אחת משלוש המילים המסומנות בקו במשפטים את התפקיד התחבירי שלה.

ב. לפניכם משפט מורכב בעל פסוקית תיאור.

כשאנשים מתנגחים זה בזה, כל ניסיון להידברות נידון לכישלון.

המירו את המשפט הנתון במשפט פשוט בעל אותה משמעות.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשפ"ה, מס' 11281 + נספחים

8. א. לפניכם שלושה משפטים מורכבים, שבכל אחד מהם נתחמה פסוקית הפותחת במילת השעבוד "כי".

כתבו מעל כל פסוקית תחומה את התפקיד התחבירי שלה.

I. מחקרים מלמדים כי עמדת ההקשבה נתפסת נחותה מזו של הדיבור.

II. הימצאות בעמדת המקשיב מבליעה בתוכה את ההודאה כי המקשיב אינו יודע הכול.

III. הקשבה היא מיומנות לא פשוטה, כי היא דורשת שנתרכז רק בדבר אחד בעולם שבו אנחנו רגילים

לפצל את הקשב שלנו לדברים רבים כל כך.

ב. לפניכם משפט מורכב, ולאחריו שתי הצעות I-II לתחימת הפסוקיות בו.

(1) הקיפו את המספר של המשפט שהתחימה בו נכונה.

(2) במשפט שהתחימה בו נכונה, ציינו את התפקיד התחבירי של כל פסוקית.

כשחוקרים בחנו את החשיבות שאנשים מייחסים לדיבור לעומת הקשבה, נמצא כי חשיבותו של הדיבור רבה יותר.

I. כשחוקרים בחנו את החשיבות שאנשים מייחסים לדיבור לעומת הקשבה,

נמצא כי חשיבותו של הדיבור רבה יותר.

II. כשחוקרים בחנו את החשיבות שאנשים מייחסים לדיבור לעומת הקשבה,

נמצא כי חשיבותו של הדיבור רבה יותר.

ג. לפניכם משפט מורכב.

אדם שמרוכז בעצמו לא יוכל להפנות את תשומת ליבו ולהקשיב לזולתו.

(1) תחמו את הפסוקית במשפט, וציינו את התפקיד התחבירי שלה.

(2) כתבו מחדש את המשפט הנתון: המירו את הפסוקית בפסוקית נושא.

(3) כתבו מחדש את המשפט הנתון: המירו את הפסוקית בפסוקית תנאי.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשפ"ה, מס' 11281 + נספחים

9. א. לפניכם שלושה משפטים. בשניים מן המשפטים יש תמורה.

I. כיום, בעידן הדיגיטלי, אנשים בטוחים שהם הצליחו לאמץ לעצמם מיומנות של מולטיטסקינג.

II. התוצאות החיוביות של ההקשבה הן בזוגיות, בגידול ילדים, בעבודה, בתפקידי מכירות וניהול
וברפואה.

III. במקרים מסוימים, כמו בעת חקירה או בראיון עבודה, המקשיב מנסה להשיג דבר מה מן הדובר.

(1) הקיפו את מספרו של המשפט שאין בו תמורה.

(2) סמנו קו מתחת לתמורה בכל אחד משני המשפטים האחרים.

(3) ציינו את התפקיד התחבירי המשותף למילים שהתמורה ממירה בשני המשפטים.

(4) המירו את המשפט שאין בו תמורה במשפט שיש בו תמורה. הוסיפו ביטוי מכליל.

ב. לפניכם משפט פשוט.

ברוב המקרים ההקשבה לזולת משרתת מטרה מיטיבה.

נתחו את המשפט: ציינו מעל המילים שבמשפט את התחבירים שלהן.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשפ"ה, מס' 11281 + נספחים

10. א. לפניכם שלושה משפטים במבנה "אין... אלא...".

I. הקשבה אינה מיומנות פשוטה אלא מיומנות מורכבת הדורשת מאמץ. _____

II. הרווח בהקשבה אינו רק רווח אישי אלא גם עסקי. _____

III. הקשבה אינה אלא מתנה שאדם יכול להעניק לרעהו. _____

(1) שניים מן המשפטים הם משפטים בעלי חלקים כוללים.

סמנו קו מתחת לחלק הכולל בכל אחד מן המשפטים האלה.

(2) ציינו את התפקיד התחבירי המשותף לחלקים הכוללים בשני המשפטים. _____

(3) ציינו ליד כל אחד מן המשפטים בעלי החלקים הכוללים מהו הקשר הלוגי בחלק הכולל.

(4) כתבו את משפט II מחדש בלי להשתמש במבנה "אין... אלא...". שמרו על משמעות המשפט הנתון.

(5) כתבו את משפט III מחדש בלי להשתמש במבנה "אין... אלא...". שמרו על משמעות המשפט הנתון.

ב. לפניכם שלושה משפטים. בכל משפט סמנו קו מתחת לכל נשוא בו.

I. אנשי מכירות יוכלו למכור יותר כאשר הם יקשיבו ללקוחותיהם.

II. אין תחום עיסוק שהקשבה אינה משפרת בו את הביצועים.

III. בעקבות קריאת המאמרים נעשינו למקשיבים טובים יותר.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשפ"ה, מס' 11281 + נספחים

11. א. לפניכם שני משפטים ובכל אחד מהם יש הסגר.

I. על פי הפסיכולוג קארל רוג'רס, הקשבה היא המפתח לבניית חוויה של ביטחון למטופל.

II. יש כמובן סיבות טובות לעניין הרב של אנשים בדיבור לעומת הקשבה.

(1) סמנו קו מתחת להסגר בכל משפט, וכתבו את תרומתו של ההסגר למשפט.

משפט I

משפט II

(2) המירו את משפט I במשפט מורכב בעל פסוקית מושא.

ב. לפניכם קטע. הוסיפו לו סימני פיסוק לפי ההנחיות שלפניכם.

קארל רוג'רס אחד מן הפסיכולוגים הבולטים במאה ה־20 הדגיש את חשיבות ההקשבה הפעילה כאמצעי לשיפור הקשר הבין־אישי וההעצמה האישית. לדבריו הקשבה אמיתית מאפשרת לאנשים להביע את רגשותיהם בכנות ובלי חשש משיפוטיות. לפניכם אחד מציטוטיו המפורסמים בנושא זה כשמישהו שומע אותך בלי לשפוט אותך בלי לנסות לקבל עליו אחריות למעשיך ובלי לנסות לשנות אותך זו הרגשה פשוט נהדרת.

- פסקו הסגר.
- סמנו פסיק בין חלקים כוללים.
- סמנו נקודתיים.
- סמנו מירכאות.
- פסקו פסוקית.
- פסקו תמורה.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשפ"ה, מס' 11281 + נספחים

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

בפרק זה ענו על ארבע מן השאלות 12-16 (לכל שאלה – 10 נקודות).

שימו לב: בכל שאלה שתבחרו, ענו על כל הסעיפים.

12. לפניכם קטע ובו פעלים מודגשים.

להלן הנחיות ועקרונות להקשבה מיטיבה:

- **רְכָּשׁוּ** מיומנויות המשקפות לדובר שדבריו **הוֹבְּנוּ**.
- **נִסּוּ** ליצור קשר עין ו**הֶאָזְרוּ** בסבלנות עד שהדובר יסיים את דבריו.
- **הִבִּיעוּ** רגישות לדברים הנאמרים, ו**שָׁקְפוּ** את הדברים כדי ל**וֹדָא** שהם הובנו.
- אי אפשר להיות **נוֹכְּחִים** באמת ולהקשיב ובו בזמן להתעסק בטלפון נייד.
- אם מישהו מספר לכם על הכאב שלו, אל **תִּזְדָּהוּ** עימו יותר מדי – אל תספרו על הכאב שלכם – כי במקום להתמקד בכאב שלו, אתם **מְטִים** את השיחה אליכם.
- בדיוק כפי שאתם מקצים זמן לספורט או לקריאה, **הִקְצוּ** זמן לתרגול הקשבה.

א. לפניכם טבלה, ובה שבעה מן הפעלים המודגשים בקטע.

בטבלה נתחו את הפעלים – ציינו את השורש ואת הבניין של כל פועל.

הפועל	השורש	הבניין
הוֹבְּנוּ		
הֶאָזְרוּ		
לְוֹדָא		
נוֹכְּחִים		
תִּזְדָּהוּ		
מְטִים		
הִקְצוּ		

ב. ציינו את הזמן (הדרך) המשותף לפעלים שלפניכם, על פי הקשרם בקטע.

רְכָּשׁוּ, נִסּוּ, הֶאָזְרוּ, הִבִּיעוּ, שָׁקְפוּ, הִקְצוּ

הזמן (הדרך): _____

ג. לפניכם רשימת מילים.

הִתְנָהּ, נִתְּוֵנִים, מִתְּנָהּ, הִמְתְּנָהּ, לָתַת, תְּלוּנָה

(1) מבין המילים שברשימה, הקיפו **שלוש** מילים הגזורות מאותו השורש.

(2) ציינו את השורש המשותף למילים שהקפתם. _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשפ"ה, מס' 11281 + נספחים

13. א. לפניכם משפטים ובהם מילים מודגשות.

- ליתוש יש **מְחוּשִׁים** בראשו.
  - אנו **חוֹשְׁשִׁים** להיות לא מובנים.
  - מערכת העצבים נקראת מערכת ה**חִישָׁה**.
  - ה**נְחוּשׁ** שלי הוא שהקבוצה שלנו תנצח.
  - האמבולנס צריך ל**הַחִישׁ** את הפצוע לבית החולים.
- (1) ציינו מעל כל מילה מודגשת את ה**שורש** שלה.
- (2) מבין המילים המודגשות העתיקו **שתי** מילים שהן שמות פעולה, וציינו ליד **כל אחת** מהן את ה**בניין** שלה.

שם פעולה: _____ הבניין: _____

שם פעולה: _____ הבניין: _____

ב. לפניכם שני משפטים, ובהם שתי מילים מודגשות.

- התלמיד **נְחוּשׁ** בדעתו להצליח במבחן. _____
- אם לא יקשיבו לדברינו, **נְחוּשׁ** אכזבה. _____

ציינו ליד כל משפט את תפקיד ה**אות נר"ן** במילה המודגשת בו.

ג. לפניכם שלושה שמות עצם מודגשים. כתבו ליד כל אחד מהם **שם פועל** באותו ה**שורש**.

• **מְחַמָּאָה** _____

• **מְחַאֵת** המונים _____

• **מְחִיאַת** כף _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשפ"ה, מס' 11281 + נספחים

14. א. לפניכם שני משפטים, ובהם שמות פעולה מודגשים.

I. אף על פי שההקשבה היא ההבט החשוב ביותר בתקשורת, לעיתים אנו מתקשים להניח את

הסחות הדעת בצד, לנהל שיחה ולהקשיב.

II. כשאנו עסוקים בהתנגחות הדדית, אנו מתבצרים איש-איש בדעותיו, וכל ניסיון להדברות

או לתקשורת נידון לכישלון.

(1) במשפט I ציינו מעל כל אחד משמות הפעולה המודגשים את המשקל שלו.

(2) ציינו את הבניין המשותף לכל שמות הפעולה המודגשים במשפט I.

(3) האם שני שמות הפעולה המודגשים במשפט II הם באותו משקל? נמקו את תשובתכם.

(4) מבין המילים שאינן מודגשות במשפטים I-II, העתיקו מילה הגזורה מכל אחד מן המשקלים שלפניכם.

קטלון _____ , תקטלת _____

ב. לפניכם משפט ובו שלושה שמות פועל מודגשים.

• הקשבה מיטיבה נוסכת בדובר ביטחון המאפשר לו לבטא את עצמו, ובכך להכיר טוב יותר

את עצמו ולהשתנות.

מעל כל שם פועל מודגש כתבו שם פעולה מאותו השורש בבניין פיעל.

ג. לפניכם משפטים, ובכל אחד מהם מודגש זוג מילים. בכל זוג הקיפו את המילה המתאימה להקשר המשפט.

• הילד משיב / משיב בהומור על השאלה.

• המרת / המרת את הפועל הפעיל בפועל סביל.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשפ"ה, מס' 11281 + נספחים

15. א. לפניכם משפט, ובו מודגשות מילים.

• התחושה שלמילים שלכם יש משמעות, גורמת לכם להרגיש שאתם אנשים **מְעַרְכִים**, **מוֹבְנִים**,

אֶהוּדִים ו**מוֹכְלִים**.

(1) ציינו מהו חלק הדיבור המשותף לכל המילים המודגשות. _____

(2) לפניכם שתיים מן המילים המודגשות. כתבו את צורת הפעיל של כל אחת מהן (שמרו על אותו הגוף

והזמן).

_____ **אֶהוּדִים**

_____ **מוֹכְלִים**

ב. לפניכם קטע, ובו מודגשות מילים שנגזרו מצורות הבינוני של הפועל.

הקשבה **מִיִּטְיָבָה** עשויה להיות בעלת ערך רב הן ל**דוֹבֵר** הן להתפתחות השיחה. הקשבה כזאת נוסכת בדובר ביטחון ה**מְאֻפָּשֵׁר** לו לבטא את עצמו. בעולם דיגיטלי קשה לנו לנהל שיח **רְאוּי**. התוצאה היא חילופי דברים **מְקַטְעֵים** הפוגעים באיכותה של ההקשבה.

בטבלה שלפניכם נתחו את צורות הבינוני המודגשות בקטע – ציינו את חלק הדיבור ואת הבניין של

כל אחת מהן.

צורת הבינוני	חלק הדיבור	הבניין
מִיִּטְיָבָה		
דוֹבֵר		
מְאֻפָּשֵׁר		
רְאוּי		
מְקַטְעֵים		

ג. לפניכם רשימת מילים מעולם בית הספר.

תְּלַמִּידִים, **מְאֻבָּטָחַת**, **מוֹרִים**, **מְנַהֵל**, **מְזַכֵּרָה**

(1) מבין המילים ברשימה הקיפו שתי מילים הגזורות ב**אותו המשקל**.

(2) מבין המילים ברשימה העתיקו את המילה היוצאת דופן מבחינת דרך התצורה, וציינו את

דרך התצורה שלה.

המילה: _____ דרך התצורה שלה: _____

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשפ"ה, מס' 11281 + נספחים

16. א. לפניכם משפט, ובו שם פעולה מודגש.

- לא כל שיחה היא הזדמנות לקידום עצמי או לאזכור הישגים.

(1) ציינו את השורש של שם הפעולה המודגש. _____

(2) ציינו את הבניין של שם הפעולה המודגש. _____

ב. לפניכם ארבע מילים.

קָרֹב, מְזוּן, גָּדוֹל, כְּבוֹד

(1) הקיפו את המילה היוצאת דופן מבחינת המשקל.

(2) ציינו את המשקל המשותף לשלוש המילים האחרות. _____

ג. לפניכם ארבע מילים.

חֲזוֹן, רְצוֹן, מְלוֹן, שְׁעוֹן

(1) הקיפו את המילה היוצאת דופן מבחינת דרך התצורה.

(2) ציינו את דרך התצורה של המילה היוצאת דופן. _____

ד. לפניכם ציטוטים של ילדים, ובהם מודגשות מילים שהמציאו הילדים.

- אימא וכרם חותכות ירקות לארוחה. כרם (בת שלוש): "אימא, אפשר את המִקְלָפוֹן?"
- אורי (בן שבע וחצי): "אימא, אני מרגיש לא טוב, אכלתי יותר מדי, אני חושב שיש לי נְרִסֶת".
- סהר (בן שבע): "סבא מילא לי אוויר באופניים. יש לו מְנִפְחָה".
- עומר (בן ארבע): "אימא, שיחקתי כדורגל והייתי מְשֻׁרְקָאִי".

(על פי האקדמיה ללשון העברית ושרית ואסף כץ, ילדים הם התסריטאים הטובים בעולם, תשפ"א.

"אמא תסגרי את השואג אבק". הוצאת האקדמיה ללשון העברית)

בחרו בשלוש מן המילים המודגשות שהמציאו הילדים. ציינו את דרך התצורה של כל אחת מן המילים

שבחרתם, והסבירו אותה. בהסברכם התייחסו גם למשמעות הבסיסים, המשקלים או הצורנים.

(1) המילה: _____, דרך התצורה: _____, ההסבר: _____

(2) המילה: _____, דרך התצורה: _____, ההסבר: _____

(3) המילה: _____, דרך התצורה: _____, ההסבר: _____

/בהמשך דפי טיוטה/

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

נزع ورقة قد يؤدي إلى إلغاء الامتحان

23

תלישת דף עלולה להביא לפסילת הבחינה

עברית: הבנה, הבעה ולשון, חורף תשפ"ה, מס' 11281 + נספחים

"איתך בכל מקום, גם בבגרות.
בהצלחה, מועצת התלמידים והנוער הארצית"

"معك في كل مكان، وفي البجروت أيضًا.
بالنجاح، مجلس الطلاب والشبيبة القطري"

נספחים: נספח 1 – מאמרים ונספח 2 – דף עזר
לשאלון עברית: הבנה, הבעה ולשון
11281, חורף תשפ"ה, 2025

נספח 1 – מאמרים

לפניכם שלושה מאמרים. קראו אותם, וענו על השאלות בשאלון המחברת המצורף.

מאמר 1

הקשבה בעולם של דיבור

מאת דותן קסטרו

פסקה א כשבוחנים את רמת העניין של אנשים בהקשבה לעומת רמת העניין שלהם בדיבור, ניכר כי העניין בדיבור רב יותר. אף על פי שהקשבה היא היבט התקשורת החשוב ביותר, דווקא לה מוקדשת תשומת לב מועטה. יש סיבות טובות לעניין הרב שאנחנו מגלים בדיבור לעומת העניין שאנחנו מגלים בהקשבה. הדיבור מאפשר לנו לבטא את עצמנו ולהפגין בולטות, ומציב אותנו בעמדת כוח ביחס למקשיב.

פסקה ב על פי מחקרים, רבים סבורים כי עמדתו של האדם המקשיב נחותה מזו של האדם המדבר. הקשבה מציבה את האדם בעמדה של למידה מן האחר, והימצאות בעמדת המקשיב מבליעה בתוכה את ההודאה שאין המקשיב יודע הכול. משום כך עמדה זו עשויה להיתפס כחולשה. הקשבה נחשבת פעולה פסיבית בהשוואה לדיבור; הדובר הוא "בעל הכוח", הוא שמעצב את אופי השיחה ומגדיר את נושאה, ואילו תרומתו של המקשיב לשיחה מוטלת בספק.

פסקה ג אולם אף שהקשבה נחשבת פעולה פסיבית ויש הרואים בה חולשה, לעיתים יש לה תפקיד רב עוצמה. כך למשל, במקרים מסוימים להקשבה יש תפקיד בהשגת מידע מן הדובר, כמו בעת חקירה או בראיון עבודה. בראיון עבודה, שבו מטרת המראיין היא לעמוד על טיבו של המועמד ולהעריך את התאמתו לתפקיד, הוא עושה זאת באמצעות שאילת שאלות והקשבה לתשובות המועמד. במקרים אחרים ההקשבה משרתת מטרה מיטיבה, למשל בטיפול פסיכולוגי שמטרתו לסייע למטופל ולהיטיב עימו באמצעות הקשבה לדבריו. על פי הפסיכולוג קארל רוג'רס, הקשבה היא המפתח לבניית חוויה של ביטחון למטופל.

פסקה ד הקשבה כמו זו שבטיפול הפסיכולוגי היא הקשבה מיטיבה, אך מטבע הדברים היא אינה שכיחה בחיי היום-יום, למשל ביחסינו עם בני זוג, עם חברים או עם עמיתים לעבודה. קיומה של הקשבה מיטיבה בחיי היום-יום עשוי להיות בעל ערך רב הן לדובר הן להתפתחות השיחה, אבל לא פשוט ליישם אותה. מן המקשיב נדרשים לא רק קשב רב, אמפתיה, רצון להיטיב ומיומנות תקשורת, אלא גם יכולת להקשיב לדובר בלי לשפוט את דבריו. הקשבה מיטיבה נוסכת בדובר ביטחון המאפשר לו לבטא את עצמו ובכך להכיר טוב יותר את עצמו ולהשתנות.

* מעובד על פי קסטרו, ד' (ספטמבר, 2015). הקשבה בעולם של דיבור. אלכסון. אוזור מ־ alaxon.co.il

פסקה ה להקשבה יש תועלת נוספת מלבד תרומתה לשיח ולתחושת הביטחון של הדובר. במחקרים שנערכו בתחום העסקי נמצא כי אנשי מכירות מצליחים למכור יותר כאשר הם מקשיבים ללקוחותיהם, ובתחום החינוך נמצא שבבתי הספר שבהם המנהלים קשובים למורים, ההוראה טובה יותר וציוני התלמידים גבוהים יותר.

פסקה ו על אף יתרונותיה המוכחים של ההקשבה, פעמים רבות אנו חשים שלא מקשיבים לנו, שדברינו נקטעו, שלא הובנו כהלכה ושלא קיבלנו הזדמנות להביע את עצמנו. יש הסברים לחוסר ההקשבה, ובהם חוסר זמן, הסחת דעת וחוסר במיומנות הקשבה. בייחוד בימינו, בעולם הדיגיטלי, בהיעדר זמן ופניות, אנו מתקשים להתעלם מהסחות הדעת ולנהל שיח קשוב באמת. התוצאות הן חילופי דברים מקוטעים ושיח שטחי במקום שיח עמוק ומשמעותי שהופך את הדיבור לדיאלוג בעל ערך.

פסקה ז עם זאת יש כמה דברים שאפשר לעשות כדי ללמוד להקשיב טוב יותר, ואחד מהם הוא התנתקות לצורך התחברות – התנתקות מכל הסחות הדעת, ובהן קריאה וכתבה של הודעות בזמן השיחה, כדי לפנות זמן ולמקד את הקשב בבן השיח. ההתנתקות מן המכשירים משדרת לבן השיח שהוא חשוב ומזמינה אותו לדבר. דבר נוסף שכדאי לאמץ הוא להקשיב מתוך כוונה להיטיב לדובר ולמתן את הנטייה לשפוט את הדובר. הקשבה כזאת תורמת להגברת הנכונות של הדובר לשתף את המקשיב בעניינים בעלי חשיבות.

פסקה ח כדי להקשיב רכשו מיומנויות: נסו ליצור קשר עין עם הדובר, היאזרו בסבלנות עד שהוא יסיים את דבריו, הביעו רגישות ואמפתיה לדבריו וחזרו עליהם במילותיכם כדי לוודא שהבנתם את כוונתו. כל אלה עשויים לעודד את הדובר לפתוח את ליבו. עם זאת אם המיומנויות האלה ייושמו באופן טכני בלבד, הן לא בהכרח יביאו להקשבה מיטיבה.

פסקה ט להקשבה יש מחיר, היא דורשת מאמץ, זמן וויתור מסוים על עמדת כוח. השקעת המאמץ מאותתת לדובר בשיחה שהוא בעל ערך ושדבריו חשובים וראויים להישמע. כאשר בני אדם נפגשים, מדברים ומקשיבים זה לזה הקשבה כנה – מתפתח דיאלוג. בדיאלוג כזה אנשים יכולים להרגיש ביטחון לבנות גשרים אל האחר, להזמין אותו להיכנס לעולמם הפנימי ולחשוף חלקים נסתרים ורגישים באישיותם – פשוט להיות הם עצמם.

תשכחו ממה שידעתם: זה המפתח הכי חשוב להשפעה ושכנוע

מאת לירז מרגלית

פסקה א הקשבה לדבריו של האחר היא יכולת שאינה מוערכת מספיק, אף שהיא אחת המיומנויות החשובות ביותר. התוצאות החיוביות של הקשבה כזאת הן מרחיקות לכת בזוגיות, בגידול ילדים, בעבודה, בתפקידי מכירות וניהול וברפואה. אין תחום שבו הקשבה אינה משפרת את הביצועים. בחברות שאנשי המכירות שלהן הקשיבו יותר ללקוחות, עלה שיעור המכירות. רופאים שהקשיבו למטופלים שלהם, היו חשופים פחות לתביעות רשלנות. חוקרים שהקשיבו יותר לנחקרים, חילצו מהם מידע רב יותר. על פי נתונים, הישגיהם של תלמידי בתי ספר שבהם דיווחו המורים על הקשבה מצד המנהלים – טובים יותר.

פסקה ב כיום, בעידן הדיגיטלי, אנשים בטוחים שהם הצליחו לאמץ לעצמם מיומנות של מולטיטסקינג⁽¹⁾ – להקשיב למישהו ובתוך כך לגלול ברשת החברתית ולקרוא הודעות. אבל מחקרים מוכיחים שזה בלתי אפשרי. אי אפשר להיות נוכחים באמת ולהקשיב באמת ובו בזמן להתעסק בטלפון.

פסקה ג אולי תופתעו, אבל נמצא גם שהקשבה היא הדרך הטובה ביותר לשנות את עמדתו של הדובר. רק כשאדם מרגיש שאתם מקשיבים לו באמת ולא רק מחכים שהוא יסיים לדבר כדי שיגיע תורכם לדבר, רק אז הוא יהיה מוכן להקשיב לכם באמת ולשקול ברצינות את עמדתכם. מה שעומד בבסיס העניין הזה הוא עקרון ההדדיות. על פי עיקרון זה, יש לנו צורך בלתי נשלט להגיב באותו מטבע. למשל, אם מחמיאים לנו, נרגיש צורך להחמיא בחזרה. הקשבה היא המתנה הטובה ביותר שנוכל לתת, ולכן אם נקשיב למישהו באמת, הוא ירגיש צורך להקשיב לנו באמת. זה המפתח לשינוי עמדות.

פסקה ד נוסף על כך, ההקשבה לאדם מסייעת לו לגבש באופן ברור את הדעה שלו משום שכאשר האדם מדבר הוא מבין טוב יותר את עצמו ואת דבריו. בעת הקשבה אמיתית הדוברים מגיעים לתובנות חדשות ומגבשים את תפיסותיהם.

פסקה ה כאשר אנחנו מקשיבים באמת, אנחנו תמיד לומדים משהו חדש. אני מתבוננת באנשים במהלך דיונים, ולכאורה נראה שהם מקשיבים, אך למעשה הם מקשיבים רק כדי להגיב על מה שנאמר בדיון, הם חושבים על התגובה שלהם, ואינם מקשיבים כדי ללמוד. כל אחד יכול ללמד אותנו משהו חדש, אם רק נלמד להקשיב.

* מעובד על פי מרגלית, ל' (מאי, 2024). תשכחו ממה שידעתם: זה המפתח הכי חשוב להשפעה ושכנוע. מעריב. אוחר מ' maariv.co.il

(1) מולטיטסקינג – ריבוי משימות. מושג הנוגע ליכולת למקד את הקשב בכמה משימות בעת ובעונה אחת.

פסקה ו הקשבה היא מיומנות לא פשוטה כי היא דורשת מאיתנו להתרכז רק בדבר אחד, אבל כיום אנחנו רגילים לפצל את הקשב שלנו לדברים רבים כל כך. גם כשאנשים מקשיבים, ניכר שהם לא לגמרי מרוכזים בדברי האדם שמולם.

פסקה ז גם הבעת הזדהות היא לעיתים מכשול בדרך להקשבה. לכן אם מישהו מספר לכם כמה כאב לו כשהכלב שלו נדרס, אל תמהרו להביע הזדהות – אל תספרו על הכאב שלכם, גם אם הייתה לכם חוויה דומה. זה לא יעיל, כי במקום להתמקד בכאב שלו – אתם מטים את השיחה אליכם.

פסקה ח שיחה היא לא תמיד בְּמָה כדי להראות כמה אתם מדהימים. לא כל שיחה היא הזדמנות לקידום עצמי או לאזכור הישגים. כל אלה אינם מאפשרים לנהל שיחה אותנטית. רק אם נהיה מוכנים לוותר על המקום הזה – נוכל להתחיל להקשיב לאדם שמולנו ולראות אותו באמת.

מאמר 3

כך תהפכו למקשיבים טובים יותר

מאת יהודית כץ

פסקה א אני מניחה שלכל אחד יש חבר אחד טוב שניחן ביכולת הנפלאה להקשיב. שיחה עימו אינה דומה לשאר השיחות היום-יומיות שלכם, יש בה משהו שאינכם יכולים להסביר במילים. התחושה הנהדרת הזאת, שלמילים שלכם יש משמעות, גורמת לכם להרגיש מוערכים, מובנים, אהודים ומוכלים. הסופר אשכול נבו תיאר זאת בספרו "נוֹלָד": "מעטים מקשיבים באמת. רבים מכינים בקרבם את המשפט הבא עוד לפני שסיימת את שלך. אחרים – מחשבותיהם נודדות, עיניהם ממשיכות לבהות בך, אבל ניצוץ הקשב כבר אבד".

פסקה ב חוקרים הצליחו לזהות שלושה רכיבים של הקשבה טובה: **תשומת לב** מרבית של המקשיב לדבריו של הדובר, **הבנה והזדהות רגשית** עם הדובר והיכולת של המקשיב להיות לא שיפוטי כלפי דבריו של הדובר.

פסקה ג הקשבה אינה משימה קלה. נהוג להאשים את אורח החיים שלנו בחוסר היכולת להקשיב לאנשים סביבנו: האפליקציות המתריעות כל העת, קצב החיים המהיר והלחץ המאפיין את חיי היום-יום. אבל גם במציאות ללא רעשי רקע כלל תגלו שאתם בכל זאת מתקשים להקשיב. הקפדה על שקט מוחלט אינה הופכת אותנו למקשיבים טובים יותר. נוסף על הסחות הדעת החיצוניות פעמים רבות נסבול גם מ"זוללי קשב" פנימיים: חוסר סבלנות, הקשבה סלקטיבית, רגשות המתעוררים בדיון בנושאים טעונים, נטייה להגיב מהר, שיפוטיות או נטייה להציע פתרונות גם כשלא ביקשו זאת מאיתנו. כל אלה הופכים את משימת ההקשבה למשימה מאתגרת מאוד.

פסקה ד אומנם הקשבה היא משימה לא פשוטה, אבל מי שמצליח להקשיב באמת, זוכה לתגמול תמורת המאמץ. למשל, לאנשים שמקשיבים טוב יותר מאחרים, יש ביצועים טובים יותר בעולם העבודה. כך נציגי מכירות שהקשיבו זמן רב יותר ללקוחותיהם, מכרו הרבה יותר.

פסקה ה להקשבה יש גם יתרונות עבור הדובר. כאשר בדקו אנשים לאחר אסון, נמצא כי רמת הדיכאון של האנשים שדיברו על האסון וזכו להקשבה, הייתה נמוכה מזו של אלה שלא זכו להקשבה.

* מעובד על פי כץ, י' (ינואר, 2017). כך תהפכו למקשיבים טובים יותר. הארץ. אוהור מ' haaretz.co.il.

פסקה ו יש אנשים שכמעט בלתי אפשרי להגיע איתם להסכמה. אולם מתברר שכל מה שאתם צריכים כדי לשכנע מישהו או לגרום לו לראות את העולם מנקודת מבטכם, הוא רצון להקשיב לו. הקשבה לעמדתו של האחר נותנת לו הזדמנות לבדוק את עמדתו ולחשוב עליה שוב. ואילו כשאנו עסוקים בהתנגחות הדדית, אנחנו מתבצרים איש-איש בדעותיו, וכל ניסיון להידברות או לתקשורת נידון לכישלון.

פסקה ז אז כיצד תהפכו למקשיבים טובים יותר? עשו בדיוק מה שאתם עושים כשאתם רוצים להשתפר בספורט או בקריאה – הקצו זמן לתרגול ולאימון. אומנם אנחנו לא יכולים להכריח אחרים להקשיב לנו, אבל אנחנו בהחלט יכולים לבחור להקשיב לאחרים.

נספח 2 – דף עזר

טבלת התנועות

התנועות החטופות	התנועות הגדולות	התנועות הקטנות	
חֲטַף פתח	קִמֶץ	פִתַח	a
חֲטַף סגול	צִירֵי חסר י צִירֵי מלא	סִגוּל	e
	י חִירֵיק מלא	י חִירֵיק חסר	i
חֲטַף קמץ	חֹלֶם חסר ו חֹלֶם מלא	קִמֶץ קטן	o
	ו שוּרוּק	קוּבוץ	u

טבלת הגופים

גוף שלישי	גוף שני	גוף ראשון	
נסתר	נוכח	מדבר	יחיד
נסתרת	נוכחת	מדברת	יחידה
נסתרים	נוכחים	מדברים	רבים
נסתרות	נוכחות	מדברות	רבות

חלקי הדיבור: שם עצם, שם תואר, פועל (שם פועל), תואר הפועל, מילת יחס, מילת קישור

תחביר

דרכי ההבעה במשפט: משפט חיווי, משפט ציווי, משפט שאלה

סוגי המשפטים: משפט פשוט, משפט מורכב, משפט איחוי (מאוחה/מחובר)

סוגי הנשואים: נשוא פועלי (לרבות נשוא מורחב), נשוא שמני, נשוא קיומי (דמוי פועל: יש, אין)

התפקידים התחביריים במשפט: נושא, נשוא, אוגד, מושא, תיאור, לוואי, תמורה

סוגי התיאורים ופסוקיות התיאור: מקום, זמן, סיבה, תכלית, אופן, מצב, תנאי, ויתור

החלקים הבלתי תלויים במשפט: הסגר, פנייה, קריאה

משפטים בעלי מבנה מיוחד: נושא סתמי, חלק ייחוד, חלק כולל

קשרים לוגיים: ריבוי והוספה, צמצום, השוואה, ברירה, הדגמה, זמן, סיבה ותוצאה, תכלית, ניגוד, ויתור, תנאי

תורת הצורות

בנייני הפועל: קל-פָּעַל (פעל), נִפְעַל (נפעל), הִפְעִיל (הפעיל), הִפְעַל (הופעל), פִּעַל (פיעל), פָּעַל (פועל), הִתְפַּעַל (התפעל)

גזרות הפועל והשם:

גזרת השלמים, גזרת המרובעים

גזרות החסרים (העלולים): חסרי פ"נ (חפ"ן), חסרי פי"צ (חפי"ץ), חסרי פי"י (חפי"י)

גזרות הנחים: נחי פ"א (נפ"א), נחי פ"י/ו (נפ"י/ו), נחי ל"י/ה (נל"י/ה), נחי ל"א (נל"א), נחי ע"ו/י (נע"ו/י)

גזרת הכפולים (ע"ע)

דרכי תצורת המילים:

גזירה מסורגת: שורש ומשקל

גזירה קווית: בסיס וצורן, הלחם בסיסים, ראשי תיבות (נוטריקון)

סוגי צורנים: צורן גזירה, צורן נטייה